

21. Циганюк Ю. В. Онтологія системи засад кримінального провадження / Ю. В. Циганюк, М. А. Костенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. – 2015. – Вип. 3. – Т. 3. – С. 144–146.

22. Ченцов В. В. Реабілітація жертв незаконних кримінальних переслідувань, політичних репресій та зловживань владою : підручник для слухачів магістратури юридичних вузів / В. В. Ченцов, В. М. Тертишник. – К. : Правова єдність, 2016. – 324 с.

23. Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів : Указ Президента України від 10.05.2006 р. № 361/2006 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/361/2006/page>

24. Справа “Довженко проти України” (заява № 36650/03, рішення від 12 січня 2012 р.) : рішення Європейського суду з прав людини [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/go/974_845

25. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page6>

УДК 342.951

З. Ю. Кунєва, аспірантка Університету
митної справи та фінансів

ПУБЛІЧНО-АДМІНІСТРАТИВНІ ФОРМАЛЬНОСТІ: ЕВОЛЮЦІЯ ПІДХОДІВ

Досліджено етапи змін розуміння і застосування публічно-правового явища “формальності”. Запропоновано періодизацію змін підходів до визначення місця формальностей у механізмі правового регулювання публічно-адміністративної діяльності. Закладено основи розвитку розуміння та застосування категорії “формальність” в адміністративному праві України.

Ключові слова: формальності; публічно-адміністративні формальності; публічно-адміністративна діяльність; адміністративна процедура; правовий засіб; приватне право; публічне право.

The article is devoted to researching phases of changes understanding and application of public-legal phenomenon “formality”. It was proposed a periodization of approach’s changes to the location of formalities in the mechanism of legal regulation of public administrative activity. It was created the foundation for understanding and applying the term “formality” in Ukraine’s administrative law.

Key words: formalities; public administrative formalities; public administrative activities; administrative procedure; legal means; private law; public law.

Постановка проблеми. Актуальність статті пояснюється тим, що реформування адміністративного законодавства України потребує науково обґрунтованих теоретичних

© З. Ю. Кунєва, 2016

основ, на підставі яких розробляються пропозиції, а також своєчасно вносяться корективи в законодавство й практику діяльності органів публічної влади. Без розгляду сутності та змісту основних публічно-правових понять, які є складовими норми діяльності, практики їх застосування в нормах права і правозастосовчій практиці складно визначити напрями та шляхи розвитку демократичних основ організації суспільного життя, законодавства та діяльності органів публічної влади України.

Одним із фундаментальних публічно-правових понять є поняття “формальності” та “публічно-адміністративні формальності”, які визначають якість законодавства, результативність діяльності адміністративних відомств та забезпеченість прав і свобод громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі визначенню сутності та змісту правових понять “формальності”, “адміністративні формальності” наразі приділяється недостатньо уваги. Періодизації розвитку новітнього адміністративного права теж приділено мало уваги, особливо у країнах пострадянського простору, оскільки адміністративне законодавство цих країн та України перебуває на початковій стадії реалізації в норми їхнього адміністративного законодавства і правозастосовчу практику ідеї та принципів захисту громадянина в його правах від дій органів публічної адміністрації.

Питанню розгляду сутності та змісту поняття “митні формальності” присвячували свої роботи такі вчені як Л. Р. Баязітов, Є. В. Гармаш, В. Г. Ковальов, Ю. Д. Кунєв, Д. В. Приймаченко, В. В. Прокопенко та деякі ін.

Проте цього явно замало для досліджень сутності й змісту такого публічно-правового явища як “формальності”. У правовій науці України та країн пострадянського простору відсутні й наукові праці з питань дослідження таких публічно-правових понять як “формальності”, “публічно-адміністративні формальності”, а відповідно немає й підходів до періодизації їх застосування у законодавстві. У міжнародному ж законодавстві та законодавстві країн з більшою демократичною спрямованістю, цьому поняттю приділялася та приділяється значна увага.

Мега статті полягає у дослідженні еволюції підходів щодо визначення правового явища “публічно-адміністративні формальності” та його місця у механізмі правового регулювання діяльності публічної адміністрації. Результати дослідження можуть стати важливою складовою в розвитку адміністративно-правової науки.

Виклад основного матеріалу. Погляди на сутність і зміст митних формальностей у вищезазначених авторів відрізняються. Основна відмінність полягає в тому, що Д. В. Приймаченко і В. В. Прокопенко, а також Є. В. Гармаш і В. Г. Ковальов розуміють митні формальності як “сукупність дій посадових осіб митних служб та інших учасників митних правовідносин, учинення яких спрямоване на здійснення митних процедур (митного контролю, митного оформлення, сплати мита, податків тощо)” [1, 194], “... позначення сукупності дій посадових осіб митних служб та інших учасників митних правовідносин, вчинення яких спрямоване на здійснення митних процедур” [2, 220], визначивши дві сутнісні риси поняття “формальності”: сукупність дій та спрямованість на здійснення певних процедур.

Є. Л. Писаревський, перераховуючи варіанти тлумачень поняття “формальності” та схожих з ним понять, не зробив власного висновку, що це за явище правової дійсності, а лише зазначив, що “формальності – це комплексна категорія, що включає в себе різноманітні явища правової дійсності (норми права, юридичні факти, акти реалі-

зації та застосування права, контрольно-наглядову діяльність тощо), спрямовані на забезпечення безпеки, а також охорону інших публічних інтересів” [3].

Ю. Д. Кунєв і Л. Р. Баязітов розкрили поняття “митні формальності” в іншому значенні й контексті через поняття “формальності”: “Поняття “формальності” визначається як фактова передумова в кооперованій нормі діяльності для сторін відносин у певній сфері суспільної діяльності. Формальності – форма юридичного обов’язку, результат виконання якого є доказом, необхідним для формування доказової бази, яка у підсумку засвідчить достатність доказів, необхідних для прийняття остаточного рішення про дотримання особами, яких це стосується, кооперованої норми діяльності”. “Митні формальності – систематизована сукупність фактових передумов у кооперованих нормах діяльності для національних та іноземних сторін відносин, задіяних у сфері фізичного переміщення товарів через митні кордони” [4]. Подібний погляд щодо змісту формальностей підтверджується у прикладах нормативно-правових актів, наведених далі для ілюстрації їх використання в нормах права.

Досліджуючи формальності як публічно-правову категорію, можна констатувати, що у ряді праць уже сформовано визначення цього поняття та його сутність. Узагальнюючи думки авторів, наведених вище, та автора публікації, оприлюдненої раніше [5], можна зазначити, що *формальність є неодмінним транзакційним засобом взаємодії у публічно-адміністративній діяльності з певним функційним призначенням: 1) умова реалізації права, обов’язку та інтересу; 2) фактова передумова для дій іншої сторони взаємодії; 3) надання іншій стороні взаємодії; 4) фіксація обставини, події, факту для перетворення на юридичний факт; 5) установлення форми взаємодії та кінцевого результату; 6) спрямування – зміна правової дійсності*. Тоді логічне положення, що поза діяльністю “існування” формальності безглузде і вона перетворюється просто на абстрактну обставину, подію, факт. Формальності як обставини, прописані в нормі діяльності, обов’язкові для надання іншій стороні щодо їх фіксації та перетворення на юридичний факт.

Для розуміння причин малодослідженості категорії формальності в Україні потрібно визначення ставлення до цієї категорії в історії нашої країни та за кордоном, тобто генези цієї категорії у дійсності теорії та практики адміністративного права.

Під час дослідження було з’ясовано, що усвідомлення й застосування формальностей у нормативно-правових актах в історичному плані пройшло декілька етапів (стадій змін). Виявилось, що періодизація таких змін додатково розкриває значення і місце формальностей у контексті розвитку адміністративного законодавства та теоретичних основ адміністративного права.

Ю. Д. Кунєв і Л. Р. Баязітов, розглядаючи термін “митні формальності”, зазначали, що він “уже має власну, досить тривалу й, на відміну від території пострадянського простору, безперервну історію застосування в міжнародному праві та практиці (Лігою Націй було прийнято Міжнародну конвенцію про спрощення митних формальностей, у 1954 р. митні формальності стали предметом окремої дипломатичної конференції ООН (вироблено та прийнято три міжнародних документи), у 1973 р. Радою митного співробітництва було прийнято Кіотську конвенцію в первинній редакції)” [4, 18].

Спираючись на аналіз наведених нормативно-правових та інших документів, поданих у тексті статті як ілюстрації, слід виділити історичні етапи (5 основних етапів) *змін розуміння, ставлення і застосування формальностей* у контексті розвитку адміністративного права.

1. *Несвідоме.* У нормах адміністративного права відбувалося визначення матеріального складу прав і зобов'язань, але виділення їх як окремої категорії, яка має певне специфічне значення, не відбувалося. Формальності як складова певної публічно-адміністративної діяльності наведені в нормах права, але їх не виокремлювали, не визначали як окрему правову категорію, відповідно їх викладення в нормах права було явищем безсистемним.

Прикладом є Адміністративний кодекс УСРР (1927 р.). У ньому положення, які можна означити як формальності, наявні в окремих розділах регулювання адміністративно-публічної діяльності, де основною складовою реалізації права та інтересу визначали підстави, які можна вважати умовами та формальностями їх реалізації.

Розглянемо зразки викладення формальностей у нормах щодо отримання громадянства. Зміст наведених пунктів відповідає поняттю формальностей під час набування та втрати громадянства.

“Розділ 2. Як чужоземним громадянам набувати громадянства УСРР.

233. Усі повнолітні чужоземні громадяни *можуть прохати*, щоб їх прийняли до громадянства УСРР.

234. Чужоземних громадян, що перебувають на території Української Соціалістичної Радянської Республіки, *приймає до громадянства УСРР* Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет.

237. Особи, *що перебувають* на території УСРР, до *заяви про прийняття* до українського громадянства *повинні додати*:

а) *документи, або нотаріально засвідчені копії цих документів, що посвідчують особовість заявника (посвідка на перебування, національний паспорт тощо);*

б) *посвідку відповідних судових органів* про те, що заявник не перебуває під судом або слідством;

в) *відомості про майновий стан* з переліком складу майна, про працю перед і по революції, про місце служби та про дімівку.

238. Особи, що їх приймають до громадянства УСРР, *дають підписку* про те, що вони зобов'язуються поважати й обороняти від усіляких замахів державний лад, установлений Конституціями УСРР і Союзу РСР” [6].

З визначення сутності формальностей та аналізу змісту Кодексу можна побачити наявність складових норм, які підпадають під визначення формальностей. Тобто законотворець будував правові норми, не виокремлюючи формальності як правову категорію, але у цьому прикладі вважав за необхідне максимально можливу деталізацію таких положень на рівні основного адміністративного закону.

Така практика несвідомого ставлення до формальностей продовжується в адміністративному законодавстві України дотепер, оскільки, як ми вже зазначали, у законодавстві з'явився сам термін, але він використовується несвідомо або неправильно: “Встановлено, що у більшості випадків, підміняється або ототожнюється значення поняття “митна процедура”, “заходи митного контролю” значенням поняття “митні формальності”, що вносить плутанину в праворозуміння та правозастосування митного законодавства в Україні” [5].

З огляду на вже опубліковані праці й аналіз законодавства можемо констатувати, що значення виокремлення формальностей набуває ваги за необхідності гарантування реалізації прав та інтересів громадян на більш високому рівні гарантій за допомогою спеціальних способів: виокремлення, спрощення, уніфікації формальностей; упроба-

дження інституту адміністративної процедури, де формальності відіграють значну роль, проілюстровану в подальших етапах.

2. *Свідоме*. Розуміння значення та місця формальностей у діяльності з реалізації прав та інтересів громадян і вказівка на них як “формальності” (“формальність”).

Прикладом є нормативно-правові акти, де формальності становлять їх основну складову з визначенням місця формальностей в адміністративній діяльності та викладенням їх у контексті спеціальної процедури. Одним із найбільш ранніх прикладів свідомого ставлення до формальностей як публічно-правової категорії може вважатися Міжнародна конвенція про спрощення митних формальностей (1924 р.), зокрема, “Стаття 1. Договірні держави, з метою застосування між собою принципів і приписів ст. 23 Пакту Ліги Націй щодо справедливого ставлення до торгівлі, зобов’язуються, що їх комерційним відносинам не повинні перешкоджати надмірні, непотрібні або довільні митні або інші подібні формальності.

Тому Договірні Держави зобов’язуються переглянути всі відповідні законодавчі або адміністративні заходи, положення, що визначають митні або інші подібні формальності, визначити їх законами або нормами, правилами та інструкціями, виданими їх адміністративними органами, з метою їх спрощення і адаптації, відповідно до потреб зовнішньої торгівлі та уникнення всіх перешкод до такої торгівлі, за винятком ситуацій, коли це абсолютно необхідно в цілях захисту життєво важливих інтересів держави.

Стаття 2. Договірні Держави зобов’язуються суворо дотримуватися принципу справедливого звернення щодо митних чи інших аналогічних правил або процедур, формальностей видачі ліцензій, методів перевірки або аналізу, а також усіх інших питань, що розглядаються в цій Конвенції, і, отже, погоджуються утримуватися в цих питаннях від дискримінації щодо торгівлі з будь-якою Договірною державою” [7].

З аналізу змісту Конвенції можна зробити висновок, що на той час вважалося, що формальності є найвпливовішим елементом організації належної взаємодії сторін на міжнародному рівні. Тобто спрощення формальностей було логічним кроком на шляху уніфікації та універсалізації законодавств щодо сприяння міжнародній торгівлі.

Така ж ситуація склалася й щодо усвідомлення ролі та місця формальностей стосовно взаємодії публічної влади і громадян у різних сферах публічно-адміністративній діяльності, спрямованої насамперед на захист прав та інтересів громадян. З’явилося усвідомлення того, що чітке визначення, уніфікація та стандартизація формальностей для адміністрації та осіб, яких це стосується, зробить прозорішою їх взаємодію.

3. *Спрощення формальностей*. Полягає в усвідомленні формальності як критерію захисту прав та інтересів громадян у публічно-адміністративній діяльності. Прикладом є міжнародні стандарти і рекомендована практика спрощення формальностей, зокрема під час польотів на повітряних суднах, що містяться у Додатку 9. Спрощення формальностей до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію 1944 р., в якому вказано: “Стандарти і Рекомендована практика щодо спрощення формальностей неминуче мають дві форми: по-перше, “негативна” форма, тобто держави не встановлюють вимог понад певного максимуму відносно документації, обмежень свободи пересування тощо; по-друге, “позитивна” форма, тобто держави надають певний мінімум засобів для зручності пасажирів, для транзитних перевезень тощо” [8]. У результаті реалізації положень Конвенції змінюються вимоги до адміністративної діяльності, де діяльність публічної адміністрації ускладнюється з причин спрощення формальностей для громадян.

Важливим для розуміння цього етапу є визначення формальностей не лише як складової певної діяльності, але й усвідомлення залежності якостей адміністративно-публічної діяльності від параметрів (кількісного та якісного складу) формальностей.

4. *Автоматичне застосування.* Розуміння залежності забезпечення прав та інтересів громадян від більш загальної категорії “адміністративна процедура”, яка гарантує їх реалізацію на вищому рівні. При цьому формальності визначаються в мінімально необхідному обсязі на рівні законів і вмонтовуються в публічно-адміністративну діяльність, організовану за принципами адміністративної процедури. Тенденція до спрощення формальностей зводиться до залишення основних: початкової та заключної формальності, тобто потреба на відокремлення формальностей на рівні спеціальних законів відпадає. Потреба гарантування прав та інтересів переходить з рівня спрощення формальностей на рівень організації публічно-адміністративної діяльності за принципами адміністративної процедури. Сенс виокремлювати формальності є на початкових етапах, коли гарантування прав та інтересів громадян не забезпечено іншими додатковими інститутами, зокрема, адміністративною процедурою, яка визначає фактову і процесну складові діяльності.

Формальності як складова публічно-адміністративної діяльності визначають сферу її існування за критеріями: час, простір, коло суб’єктів, обставини, різновиди процедури тощо. На цьому етапі формується усвідомлення того, що адміністративна процедура не може існувати без формальностей як її невід’ємної складової, а формальності без процедури існують.

Характерними для цього періоду є прийняття в багатьох країнах світу законів “Про адміністративну процедуру” (немає в Україні) та нормативно-правових актів щодо спрощення процедур у певних сферах діяльності, зокрема: Угода про спрощення процедур торгівлі [9], Міжнародна конвенція зі спрощення та гармонізації митних процедур [10].

Прикладом подання митних формальностей у митній процедурі також є положення Митного кодексу ЄС (2013 р.): “Частина VIII. Вивезення товарів з митної території Союзу. Глава 1. Формальності, що передують вивезенню товарів.

Стаття 263. Подача попередньої декларації

1. Товари, призначені для вивезення з митної території Союзу, заявляються в попередній експортній декларації, яка подається в компетентний митний орган у певні часові рамки, до фактичного вивезення таких товарів з митної території Союзу.

2. Від зобов’язань, описаних в п. 1, звільняються, коли це стосується випадків, за яких:

(А) транспортні засоби і товари, що провозяться на них, тільки переміщуються внутрішніми водами або повітряним простором митної території Союзу без зупинки на даній території; або

(В) в інших особливих випадках, коли це належним чином виправдане типом товарів або рухом, або ж коли це визначено міжнародними угодами.

3. Попередня експортна декларація подається в одній із таких форм:

(А) митна декларація – якщо товари, що залишають митну територію Союзу, підпадають під митний режим, для цілей якого потрібна така декларація;

(В) повідомлення про реекспорт відповідно до ст. 270;

(С) коротка експортна декларація, згадана в ст. 271.

4. Попередня експортна декларація містить, принаймні, відомості, необхідні для аналізу ризиків з метою безпеки й охорони.

Стаття 264. Аналіз ризиків

Митний орган, в який подана попередня експортна декларація і про яку згадується у ст. 263, має забезпечити в певні часові рамки проведення аналізу ризиків переважно для забезпечення безпеки й охорони на підставі цієї декларації та вжити необхідних заходів на основі результатів проведеного аналізу ризиків.

Стаття 265. Делегування повноважень

Комісія вповноважена приймати делеговані акти відповідно до статті 284 для того, щоб визначити:

(А) певні часові рамки, про які йдеться у ст. 263 (1), упродовж яких повинна подаватися попередня експортна декларація до вивезення товарів з митної території Союзу, з урахуванням типу транспорту;

(В) особливі випадки, коли скасовано вимогу подання попередньої експортної декларації відповідно до п. (С) Статті 263 (2).

Стаття 266. Надання імплементуючих повноважень.

Комісія за допомогою виконуваних актів установлює часові рамки, про які згадується у ст. 264, упродовж яких проводиться аналіз ризиків, з урахуванням часових рамок, про які йдеться у ст. 263 (1).

Такі виконувані акти приймаються відповідно до процедури розгляду, визначеній у ст. 285 (4)” [11] (*переклад автора*).

“На даний історичний момент найбільш дійовим визнано підхід, за яким основним результатом реалізації договірними державами положень Кіотської конвенції є закріплення правового режиму, за котрого спрощуються митні формальності – у межах кожної держави, та гармонізуються митні процедури – в сукупності договірних держав” [12].

5. *Доцільний баланс* інтересів та ефективності виконання функцій держави. Характеризувати цей етап можна за цитатою Е. Шмідта-Ассманна: “До завдання обмежувати адміністративні дії додалося завдання, що має на меті сприяти виконанню адміністративних дій і забезпечувати їх ефективність” [13, 20]. Права та інтереси гарантуються на рівні спрощення процедур як більш якісного вищого рівня регулювання й гарантування балансу інтересів громадян, організацій та держави, спираючись на позицію, що основні права громадян уже гарантовано на певному законодавчо визначеному рівні.

Ми навели тільки окремі приклади змін поведінки з формальностями, які влучно характеризують загальні тенденції розвитку адміністративного права й адміністративного законодавства. Їх достатньо для розуміння загальної картини аналізу стану адміністративного права та адміністративного законодавства України. Тут йдеться, на думку Е. Шмідта-Ассманна, про зв’язаність правом органів публічної адміністрації, яка складається з інтенсивного сполучення матеріальної, інструментальної та процесуальної сторони нормативно-правового оформлення їх діяльності [13, 67–68].

Адміністративне право України можна охарактеризувати як таке, що відповідає першому етапу і має тенденцію переходу на другий. В адміністративному законодавстві України рівень ставлення до формальностей особливо не змінився, порівняно з Адміністративним кодексом 1927 р. [6]. Підтвердженням такого висновку є аналіз митного законодавства (Митний кодекс України 2012 р.) [14], де застосовується термін “митні формальності”, але у значенні несвідомого його використання [4], що свідчить про знаходження митного законодавства на першому етапі з окреслених вище.

Тобто адміністративне право України, як правозахисне від сваволі дій адміністрації, перебуває на стадії становлення. В історичному плані зміни у розумінні

та використанні формальностей як засобу правового регулювання характерні вже для подальших етапів розвитку адміністративного права.

У законодавствах більшості демократичних країн превалюють 4 та 5 етапи реалізації у нормах адміністративного права можливостей формальностей як правового засобу. На певному етапі суспільного розвитку країн на перший план, окрім зв'язаності нормами права діяльності органів публічної адміністрації, виходить дієвість застосування норм права, яка полягає в ефективності та своєчасності їх застосування. Вказівка на формальності у нормативно-правових актах відбувається у випадках, коли, на думку законотворця, це зручно для правозастосувача, а основний акцент перенесено з формальностей на процедури, які обов'язково містять формальності як засоби уніфікації реалізації прав і законних інтересів громадян. На цих стадіях завдання забезпечення людиноцентричної доцільності в адміністративно-публічній діяльності вже реалізоване за допомогою правових засобів і актуальним стає завдання ефективного виконання функцій держави у адміністративно-публічній діяльності.

Належне теоретичне визначення публічно-адміністративних формальностей і періодизація ставлення до них сприятиме їх правильному вживанню у законодавстві й правозастосовній практиці, тобто на стадіях формування та реалізації законодавства.

Основна шкода неправильного ставлення до публічно-адміністративних формальностей – це відсутність чіткого визначення зобов'язань сторін у суспільній угоді, яка потім реалізується в адміністративно-публічній діяльності, зокрема це може призвести до таких небажаних наслідків:

- можливість зміни зобов'язань без узгодження сторонами, що призводить до різного роду зловживань;
- складність визначення критеріїв гарантування реалізації прав та інтересів;
- складність обрання міри відповідальності за порушення умов сторонами взаємодії тощо.

Тобто це перелік можливих суттєвих і значних джерел порушень умов суспільної угоди між владою та суспільством і зловживань публічних адміністрацій, оскільки в адміністративно-публічній діяльності сторони взаємодії у вихідній позиції нерівноправні. Тому публічно-адміністративні формальності обов'язково мають бути визначені на законодавчому рівні. Змінювати оперативні складові вчинення формальностей (час і місце здійснення тощо) можливо лише в контексті реалізації передбаченої у законодавстві розпорядницької функції адміністрації з виданням підзаконного нормативно-правового акта або правозастосовного акта. Якщо такі умови не виконуються, то в адміністративного відомства або його представників виникає спокуса щодо ускладнення формальностей, оскільки це розширює сферу дії норм публічного права на сферу приватного.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Визначено, що формальність є неодмінним транзакційним засобом взаємодії у публічно-адміністративній діяльності з певним функціональним призначенням: 1) умова реалізації права, обов'язку й інтересу; 2) фактова передумова для дій іншої сторони взаємодії; 3) надання фактів іншій стороні взаємодії; 4) фіксація обставини, події, факту для перетворення на юридичний факт; 5) установа форми взаємодії та кінцевого результату; 6) спрямування – зміна правової дійсності.

Формальності – неодмінний елемент публічно-адміністративної діяльності. Історичні етапи розвитку дуже тісно пов'язані з етапами розвитку сучасного адміністративного права – права регулятивного та захисного, спрямованого не тільки на захист

інтересів громадян у публічному управлінні, але й на забезпечення балансу інтересів та ефективності виконання функцій держави.

Виокремлено 5 основних етапів змін розуміння, ставлення і застосування формальностей у контексті розвитку адміністративного права: 1) несвідоме; 2) свідоме; 3) спрощення формальностей; 4) автоматичне застосування; 5) етап доцільного балансу.

Відповідно до виділених етапів еволюції поглядів на публічно-адміністративні формальності можна виокремити також стадії (етапи) розвитку сучасного адміністративного права. Дослідження виявило, що на початкових етапах було визначено місце і значення формальностей у механізмі правового регулювання. У наступних періодах ставлення до формальностей не змінилося, змінилися акценти, коли включення формальностей у норми права відбувається автоматично відповідно до вироблених наукою і практикою стандартів (принципів права), що стосуються організації публічно-адміністративної діяльності загалом та адміністративної процедури, зокрема. Для періодизації розвитку адміністративного права характерне не тільки усвідомлення змісту формальностей та їх місця і значення в механізмі правового врегулювання (усвідомлення), але й їх мінімально необхідна кількість (спрощення) та доцільне поєднання в організованому процесі публічно-адміністративної діяльності. Формальності є засобом, який забезпечує задані форми публічно-адміністративної діяльності, задаючи схему орієнтовної основи взаємодій суб'єктів діяльності у зовнішній матеріалізованій формі.

Перспективним для подальших розвідок у напрямі дослідження публічно-адміністративних формальностей є визначення шляхів розвитку адміністративного законодавства України, спираючись на основні риси етапів розвитку формальностей, при-
таманих основним етапам розвитку адміністративного права у світі.

Список використаних джерел:

1. Приймаченко Д. В. Митні формальності: правова природа та зміст поняття (міжнародно-правовий аспект) / Д. В. Приймаченко, В. В. Прокопенко // Адміністративне право і процес. – № 3 (9). – 2014 – С. 186–197.
2. Гармаш Є. В. Співвідношення категорій “митні процедури” та “митні формальності” у національному та міжнародному законодавстві / Є. В. Гармаш, В. Г. Ковальов // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 5. – С. 219–221.
3. Писаревский Е. Л. Категория “формальность” в правовом обеспечении безопасности туризма [Електронний ресурс] / Е. Л. Писаревский. // Журнал российского права. – 2009. – № 12. – Режим доступа : http://www.juristlib.ru/book_5220.html
4. Кунев Ю. Д. Визначення сутності та змісту основних митно-правових понять: “митні формальності” / Ю. Д. Кунев, Л. Р. Баязітов // Вісник Академії митної служби України. Серія : “Право”. – 2014. – № 1. – С. 7–19.
5. Кунева З. Ю. Митні формальності як правові засоби митної процедури / З. Ю. Кунева // Вісник Академії митної служби України. Серія : “Право”. – 2015. – № 2. – С. 189–195.
6. Адміністративний кодекс УСРР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP270014.html
7. International Convention relating to the Simplification of Customs Formalities 1924, Ліга Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.austlii.edu.au/au/other/dfat/treaties/1925/14.html>

8. Опис додатків до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію 1944 р. ІКАО, Редакція видань ; Міжнародний документ, Додаток від 02.11.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_655.

9. Угода про спрощення процедур торгівлі [Електронний ресурс] : Додаток до Протоколу про внесення змін до Марракеської угоди про заснування Світової організації торгівлі СОТ; Протокол, Угода, Повідомлення від 27.11.2014 р. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/981_053/para2#n17

10. Про приєднання України до Міжнародної конвенції зі спрощення та гармонізацію митних процедур у змінній редакції згідно з Додатком I до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур : Закон України від 05.10.2006 р. № 227-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/227-16>.

11. Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2013:269:FULL&from=EN>.

12. Кунєв Ю. Д. Визначення сутності та змісту основних митно-правових понять: “митна процедура” / Ю. Д. Кунєв, Л. Р. Баязітов // Вісник Академії митної служби України. Серія : “Право”. – 2014. – № 2. – С. 7–23.

13. Шмідт-Ассманн Е. Загальне адміністративне право як ідея врегулювання: основні засади та завдання систематики адміністративного права / Ебергард Шмідт-Ассманн ; [пер. з нім. Г. Рижков, І. Сойко, А. Баканов] ; відп. ред. О. Сироїд. – К. : К.І.С., 2009. – С. 20.

14. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44–45, № 46–47, № 48. – Ст. 552.

Шановні автори!

Просимо враховувати такі вимоги до рукописів статей і порядку їх подання до друку.

1. Приймаються роботи, написані українською, російською, англійською мовами, обсягом 0,5–1 авт. арк.

2. Рукопис статті повинен мати такі елементи:

– на початку статті **англійською мовою**: прізвище ініціали автора, назва статті, адресні дані авторів (назва установи, закладу, відомча належність, адреса організації, місто, країна), розширена англomовна анотація (700–1300 знаків), ключові слова, пристатейні списки використаних джерел у романському алфавіті (латиницею);

– **прізвище та ініціали автора, науковий ступінь, посада (укр. мовою)**;

– **назва статті (українською мовою)**;

– **УДК**;

– **анотація українською мовою** (3–5 рядків);

– **анотація англійською мовою** (4–5 рядків);

– **основний текст статті**;

– **список використаних джерел**.

3. Основний текст статті складається з таких структурних елементів:

Ключові слова (4–5 слів).

Постановка проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Мета статті.

Виклад основного матеріалу.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Список використаних джерел оформлюється відповідно до державних стандартів бібліографії.

Зазначені елементи виділяються в рукописі **напівжирним шрифтом**.

4. Стаття має бути набрана в текстовому редакторі Microsoft Word. Поля з усіх сторін – 20 мм. Шрифт – Times New Roman 14 з інтервалом 1,5.

Посилання на літературу здійснюються безпосередньо в тексті. У квадратних дужках зазначається порядковий номер використаного джерела в порядку згадування, а через кому – конкретна сторінка.

5. До редакції подаються:

– **паперовий варіант статті за підписом автора**;

– **електронний варіант статті**;

– **завірена рецензія доктора або кандидата наук відповідного профілю (крім випадків, коли автор сам має науковий ступінь доктора наук)**;

– **довідка** про автора українською мовою (прізвище, ім'я, по батькові повністю, організація, посада, адреса, науковий ступінь, вчене звання, контактні телефони, електронна адреса).

Передрук матеріалів дозволяється лише за письмової згоди редакції.

Матеріали, що публікуються, відображають позицію автора, яка може не збігатися з поглядом редакції. За достовірність фактів, статистичних даних та іншої інформації відповідальність несе автор.

Редакція залишає за собою право наукового та літературного редагування статей без додаткової консультації з автором. Листування з читачами ведеться лише на сторінках журналу.